

PRODÁN MÁRTA

☞ Egy asztalnál a világ

LUTHER
KIADÓ

Budapest, 2020

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

© Luther Kiadó, 2020

Fotók © Prodán Márta, 2020 © Prodán Enikő, 2020

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
Budapest, 2020

www.lutherkiado.hu

Felelős kiadó: Antal Bálint

Olvasószerkesztő: Diószegi Rita

Nyomdai előkészítés: Török Andrea

Nyomdai munkák: Séd Nyomda, Szekszárd

www.sednyomda.hu

ISBN 978-963-380-180-2

☞ Szerkesztői előszó

Barátnőmmel párhuzamos utakon, a három-három gyermek mellett egyvégtében otthon töltött „tizenszáz” év alatt a háztartás mellett ő is, én is távmunkában dolgoztunk, gyülekezetbe jártunk, szolgáltunk, barkácsoltunk, munkát kerestünk, a mi lesznek, ha nagy leszek fenyegető közelségében próbáltunk kinőni a gyerekcipőből, s mindeközben csetelés helyett megrögzött maradiaként egy-egy mondatért – mai generációs leánnyal szólva – „pazaroltuk az e-maileket”. 2013-ban heurisztikus örömmel írtam neki: „nekünk való: <http://prodanmarta.blogspot.com/>” Érkezett a válasz: „ő temegén együtt. hogy írhatja le más a gondolatom? ez mit jelent?” – „nem tudom. szeretnék olyan lenni, mint Ti ketten.”

„A jó, a szép, az igaz nyomában” – áll Prodán Márta maga szerkesztette, házilag nyomtatott és egy kávéra szóló adomány fejében reklámozott „zine”-je (magazinja) címlapján. Márta nem nótárius, nem narratív, metonimikus szerző, ő nem dokumentál, nem eseménynaplót ír az itthoniak felé a németországi „rengetegben”, *Szösszenetek* című blogja és a hozzá tartozó nyomtatott melléklet belső történésekről szól – ott, „ahol az élet éppén történik”. Miközben főz, ápol, számol, olvas,

énekel, bevásárol, gyülekezetbe és kórusba jár, munkát keres és zongorázik, ő szépirodalmat ír, s még inkább: nagyon szép irodalmat lelki történésekről, belső rezdülésekről, Istennel járó, hiteles, koherens és önazonos életről. Prodán Márta élete nem kirívó: ismerjük, értjük azokat a prototipikus helyzeteket, amelyekről ír. Különlegessége mégis, hogy ő „*a jó részt választotta*” (Lk 10,42).

Lenyűgöző olvasottsága, a betűk iránti csillapíthatatlan rajongása, a szavakhoz fűződő szívárványos szövetsége mellett az otthonát körülvevő, „irigylésre méltó” természeti környezet szolgálat számára állandó impulzust az írásaihoz. Az erdőt járva is – ahogyan sorban állás vagy főzés közben – folyton töprenkedik, vívódik, a legkisebb életjelenséget is (legyen az a mosatlan edény, egy betévedő fénysugár vagy egy egyszerű, sárga kabát) a legvégsőig átszűri magán, s végül mind újra megadja magát a felismerésnek: szabad, sőt életcéll örülni a jónak, a szépnek, az igaznak, az örülni valónak – a valónak. De mindez nem egy hedonista életfilozófiája, hanem azé, akinek mázsás súllyal esik a latba e végkövetkeztetés, mert átmosta magán, és megértette: mindig van elegendő ok Isten dicséretére. Ahogy az egyik bejegyzésben írja: „Lesz valami más, mindig lesz valami változás. Csak a szívemet szeretném megőrizni ilyennek, amilyen: várakozóknak, reménykedőnek, örökös adventet ünneplőnek.”

A Magyarországi Evangélikus Egyház 2020-ban az úrvacsora évét ünnepli. Örömmel, hogy a Luther Kiadó ebből az alkalmából egy olyan szerzőt szólaltathat meg, aki női hangon hívogat ezúttal egy szövegválogatás keretében ahhoz a maga terítette,

gyertyafényes Úr asztalához, amelynek vendégei színes, valódi ökumenikus, „szabad keresztény” asztaltársaságot alkotnak.

Pár héttel az idézett levélváltást követte az újabb üzenet: „ő jár a fejemben. ihajj szép környezetben lakik. szmogban, király u.-ban, 4/6-os villamoson honnan töltekezzünk a tájat illetően?” – „őbelőle” – írtam akkor, s ezt kívánom most az Olvasónak is: töltekezzünk Prodán Márta könyvéből „a lelki tájat illetően”. „*Mert az Isten országa közöttetek van!*” (Lk 17,21)

Diószegi Rita

☞ Levél az Olvasónak

Szeretem a nevemet. Pontosabban: megszerettem. A *Márta* név héber eredetű, és azt jelenti, hogy „úrnő”. Ezt még szívesen elfogadtam volna, csak hogy van egy másik jelentése is: „gazdaasszony”. Sőt Szent Mártát egyenesen a háziasszonyok védőszentjévé nevezték ki. De én fiatal lányként, még jól emlékszem, a háziasszonyságnál valami sokkal, de sokkal izgalmasabbat képzeltem el a magam számára.

Aztán teltek az évek, férjhez mentem, majd mikor a lányaink még egészen kicsik voltak, úgy döntöttünk, külföldre költözünk. Németországba. Az elmúlt tizenkét évben végig naplót vezettem. Először inkább a gyerekekről, a nyelvtanulás, a beilleszkedés folyamatáról írtam, később magamról. Például arról, hogyan szerettem meg a nevemet, s hogyan jutottam el addig, hogy ma már nem tudok a háziasszonyságnál izgalmasabb hivatást elképzelni.

Az ebédlőnkben van egy asztal, amely körül pontosan hat személy fér el kényelmesen. Észrevettem valamit: ha vendégeink vannak, nagyobb lesz. Mindig pont annyival, hogy mindenki elférjen mellette. Egyszer tizenhárman ültük körül.

A külföldi évek kezdetén akkor éreztem először, hogy a

küzdelmek ellenére is jó lesz itt nekünk, amikor egy kis osztálytárs édesanyja meghívott magához reggelizni. Bár a nyelvet még nem beszéltem, a szépen megterített asztal mögött rejlő kedvességet értettem és éreztem.

Szeretem az asztalokat. A fából készülteket az erdőben, az íróasztalomat a munkahelyemen, a templomok úrvacsoraasztalát bárhol a világon, a kis asztalkákat a kávézókból s a miénket itthon, az ebédlőben. Szeretem a nagy, lapos követ a domb tetején, ahol olvasni szoktam s naplementét nézni, vagy csillaghullást. Szeretem, mert nemcsak kenyérrel él az ember, hanem szavakkal is, és szépséggel, s ha háziasszonynak lenni azt jelenti, mint eledelt készíteni, asztalt teríteni, valami jót és szépet felszolgálni, akkor szívesen vagyok háziasszony, sőt elképzelni sem tudom, mégis mi más lehetnék.

Az évek során sok szeretettel és gondossággal megírt szövegeimből kiválasztottam most néhányat. Kiterítem őket magam előtt, napok óta beborítják a nappali padlóját. Keresem, mi a közös bennük, mi az a fonál, amelyre felfűzhetném, melyik az a központi gondolat, amely köré csoportosíthatnám őket. Végül rájövök: minden írásom ugyanarról szól. Csak a betűk sorrendje változik, csak a szavak sorrendje, s a mondatoké. A téma s a mögöttük dobogó szív változatlan:

Van egy asztal a világon, ahova mindenkit hazavárnak. Itt nem kell fizetni az ételért. Nyelvi akadályok nincsenek. Ennél az asztalnál megvagasztalódunk, új erőre kapunk, testvérré találunk.

Van egy asztal, amelynek a miénk csak ütött-kopott mása, s mégis, tökéletlenségében is kifejezi az eredeti otthonosságát, fényét.

Van egy asztal, ahol mindenkinek jut hely: Isten asztalánál.

A könyv, melyet a kezében tartasz, ehhez az asztalhoz szóló meghívás.

Szabadon tartok számodra magam mellett egy helyet.

Szeretettel:

Márta

„Óriási érték az, amit megteremtek. Legyen az csak egy jó ház egy jó gazdasággal, állatok, melyeket jól gondozunk, gyermekek, akiket jól nevelünk. Tehát valamit jól csináljunk. Ezer ilyen érték van, de a lényeg az, hogy örömmel és szeretettel éljünk, és valamit létrehozzunk, részt vegyünk a teremtésben. Nagyképűen hangzik, ugye? Isten azért alkotott bennünket a saját képére, hogy alkossunk – gondolom én. Ennyi.”

Polcz Alaine

☞ Isten asztalánál

Fagyosan, korán, gyönyörű, szürke-fehér-halványkék színekombinációval indulnak a márciusi reggelek. Március. Már a neve is olyan vidám, s már csak azért is szeretem, mert a születésnapom hónapja. A hideg már nem téveszt meg, tudom, hamarosan kinyílnak a virágok, reményem szerint mind a százhetvenöt virághagyma előbújik majd, melyet november legvégén, közvetlenül a fagyok érkezete előtt, már nem tudom, pontosan hova, de a földbe még ide-oda eldugtam.

A szombat reggelek, a mai is, engem egészen biztosan az erdőben találnak, legnagyobb valószínűséggel azon az ösvényen, mely elvezet a kis kápolnához, aztán el az őzeknek felállított etetők mellett, végül pedig el azon pont mellett, ahonnan véleményem szerint a legszebb, megunhatatlan kilátás nyílik a völgyre.

Ott megállni olyan érzés, mint Isten asztalánál elidőzni. S az pedig, ahogy egy-egy pillanatra előbújik a nap a felhők mögül, olyan, mint Isten arcának rám ragyogása.

Visszatérve a saját, kicsit mindig keszekusza, ámde otthonos konyhámba, kávé darálok, teát főzök, rántottát sütök és sonkát, végül pirítóst készítek.

Talán minden, szeretettel megterített asztal mása annak a másinak, öröknek.

Talán minden arc, melyen mosoly ragyog fel, ha meglát minket – akaratlanul is, hitetlenül is képmása annak a másinak, örökkön örökké áldónak.

Az ároni áldás miatt van az, hogy egy ideje tudatosan figyelek rá: egészen biztosan rámosolyogjak a gyerekekre, amikor értük megyek az iskolába vagy reggelizni jönnek. Hogyan máshogy értsék meg, mit jelent az a mondat, hogy „*Ragyogtassa rád orcáját az Úr*” (4Móz 6,25)?

Nehéz kifejezni a megajándékozottságot. Csak töredezett tükörként, homályosan visszatükrözni lehet, tökéletlenül leutánozni, s ha sokkal kisebb méretekben is, de továbbadni, mindig továbbadni.

